ad fideliter conseruãdam fidem,iustitiam,Ecclesiam, viduas & pupillos.Quod si verò supplex,etiamsi strenuus,sit tamen pauper,admittendus non erit,nisi tot illi reditus annui assignentur ac donentur,quot ad ordinis honorem & dignitatẽ conseruandam opus est habere. Atq; hic primus est ab imo nobilitatis gradus.

Tribunus militaris,ein Banderheer,ex Equite aurato fiet,si diu secutus bella satis terrarum ac redituum possideat,ad tenendum & stipendijs alendum 50. nobiles,hoc est vnam bẽdam,quæ ipsius signum equestre in militia sequatur. Nemo enim signum siue vexillum erigere potest, nisi qui turmam hoc est bendam 50. vt minimum nobilium stipendiariorum suo sumptu adducere potest.

Baro ex Equite aurato, aut etiam Scutato nobili creari potest, quando ille in suo dominio quatuor Castellanias habentes iurisdictionem altam,mediam,& bassam(vt vocant)possidet,tum enim Rex illi conferre potest vexillum Baronatus. Cæterùm hoc illi conferri non potest, nisi rebus in bello fortiter gestis. Itaq; ex primo conflictu equestris sit ordinis,ex secundo Tribunus militaris,ex tertio Baro.

Comes ascendendo sequitur,& quidem primùm limitaneus,quem Marchionem hoc est Maregraue vocamus. Is autem talis creari potest,qui duas aut tres Baronias in vno Ducatu conclusas possidet. Creari autem potest à suo duce,in cuius ditione eas possidet.

Comes prouincialis deinde,id est Landgraue,fieri potest,qui quatuor Baronias vni ducatui inclusas habet,quem Dux in Comitem creat,aut etiam Rex per Ducis instantiam aut permissionem.

Viconte,Princeps,Comes,fieri potest qui tenet quinq; Comitatus aut plures in vno Ducatu comprehensos,aut iunctim sitos. Et potest à Duce in magna solennitate permissu Regis creari. Quòd si Rex ipse præsens adsit,honorabilior fit Principatus.

Dux ex Comite qui futurus est,imprimis in Regno,in quo coronandus est,possiedat quatuor Comitatus Principales,& in quolibet horum habeat alios quatuor Comitatus, siue Baronias illis quatuor Comitibus fide & clientela obstrictos,sicius Ducalis dignitatis consequendæ liberum habebit. Coronandus est autem à Rege vel Imperatore cui subiectus est,galero margaritis & gemmis pretiosissimis exornato,in florentissima suarum ditionum vrbe,idq; in magno conuentu Principum virorum,Ducum,Comitum,ac Baronum, solenni etiam festo celebrato,quemadmodum in coronatione Regum consuetum est.

Qui Rex futurus est,necesse est,vt quatuor Ducatus inter se cohærentes & continuos sibi subiectos habeat,& in quolibet Ducatu ciuitates quatuor,in quas solus ipse dominium habeat. In qualibet etiam harum ciuitatum Archiepiscopum vnum,sub vnoquoq; rursus horum decem Prouincias Episcopales. His dotatus exornatusq; dominijs & dignitatibus Imperatoriam Maiestatem tãquam suum superiorem adibit, aut ad se vt veniat honorifica legatione inuitabit,& efficier quo ab illo coronetur.

Recentior autem hæc eligendi Regis cæterorumq; Principum lex esse videtur, quàmdiu enim vagæ nationes,Goti,Vandali,Longobardi,aliæq; plures suos secum Reges adducebant, non ex ampla terrarum possessione regiam dignitatem metiebantur,sed ex viribus populiq; adducti multitudine. Nec Ducum etiã qui primùm à Longino Exarcho Rauennatense anno Domini 569. & mox à Longobardis institui cœperũt, alius fuit delectus,quàm pro fortitudine,& rerum gerendarum prudentia. Adde quòd Paulus Aemilius testatur:Duces Comitesq; principio ab Regibus ea lege gentibus ciuitatibusq; præfectos fuisse,vt quoties ex vsu esset dimitterentur aut mutarentur. Neq; verò dictæ creandorum Principum leges, cùm hæreditarias terrarum possessiones emeriantur & postulent, condi potuerunt, quamdiu temperatio tantum beneficio Ducatus Comitatusq; à Regibus & Imperatoribus conferebantur. Quapropter licet præcisè eius instituti tempus indicari nequeat(nullam enim eius notam adfert Gallicus ille libellus)tamen sub Ottone II. Imperatore,aut circa annum Domini millesimum,vel paulò post eam constituendarum confirmandarumque dignitatum rationem à Monarchis ordinatam fuisse omninò est verisimile. Enimuero vsq; ad Ottonem secundum pro sua quisq; Princeps potentia & ambitione, ad maiorem dignitatem, regiamq; Maiestatem aspirabat. Sic ex vno Lotharingiæ regno,quod à Rheno ad Schaldim vsque extensum,mari Frisico terminabatur,& vnius Lotharij Ludouici Pij filij erat,post plura sunt nata,videlicet transiuranæ Burgundiæ,quod à Iura monte ad Alpes vsq; extensum totam Heluetiam, Rauracos, Allobroges,& Burgundos transiuranos complectebatur:& Prouinciæ regnum quod simul partem aliquam Burgundiæ ac Sabaudiæ comprehendebat,& postea appellatum est Arelatense,cuius etiam hodie Treuirensis Elector Archicancellarius appellatur, Regnum item Lotharingiæ,quod Lotharingiam nunc dictam,& deinceps reliqua inter Rhenum & Schaldim vsq; ad mare Frisicum continebat,& olim Austrasiæ regnum vocabatur. Rursus hoc ipsum Lotharingiæ regnum Carolus Caluus & eius frater Ludouicus inter se partiti sunt, vtrobiq; Regis titulo seruato. Omitto alia eodem sæculo pro imperandi libidine orta regna. At verò Otto II. Imperator Lotharingiã ablato regni nomine in nouos Ducatus,Comitatusq; distinxit,veluti membris è corpore diuulsis & distinctis,vt habet Cuspinianus,factaq; diuisione anno 981. primum eius quæ nunc est Lotharingiæ Ducem constituit Carolum Lotharij Regis Franciæ fratrem,vt latius tractat Richardus VVassenburgius. Ab eo tempore videtur arbitraria illa regnorum & Principatuum erectio defecisse,Monarchis nunc omnia ad stabile imperium componere cogitantibus,quod in iusta partium Imperij, quemadmodum in homine membrorum ad caput proportione & harmonia maximè situm est,vt ergo in Principatibus & rerũ administratione ordo aliquis perpetuo seruaretur,tandem eo ferè quo dixi tempore has leges dictas excogitatas fuisse arbitror.

Habes lector totius nobilitatis distinctos gradus,& dignitatum differentias, iam obserua in vnoquoque regno,quo modo prouincię pro illorum ratione sint diuisæ,quomodo regimẽ & vniuersitatis gubernatio,& qua portione in hos gradus sint distributa,quod cuique sit proprium officium,quæ cuiusque ad alterum & præcipuè ad caput sit habitudo & necessitas,videbis insignem harmoniam ad pacem & tranquillitatem, ad robur & potentiam,ad diuitias & fastum, ad virtutem & sapientiam,ad regni maiestatem, ad limitum extensionem,ad instabilitatem,ad declinationem & interitum, aut quocunq; alio tendentem,vt sint administrationum rationes variæ. Quæ minus rectè succedere videris,aut iudicaueris,vnde id procedat conteplare,quæ ita bona & successu fœlicia inuenis causam illorum disquire, sic optimam politiam in regnorũ administratione speculaber, & vtilissimè geographica tractaueris. Quo autem meliore methodo in hanc specu-

speculationem ingrediaris,hic subiungam tanquam fundamentum vniuersi huius negotij: De politico statu regni Galliæ compendium, quod meo rogatu vir nobilitate & eruditione clarissimus D. Dominicus à Burmania in ornamentum huius operis,& studiosorum gratiam scripsit & communicauit, cuius exemplũ in alijs quoq; regnis & rebusp̃licis viros doctos sequi maximè optandum esset,quo omnes administrationum Reip. varietates in contemplationem duci possint.

DE POLITICO STATV REGNI GALLIÆ.

GALLI omnium scriptorum iudicio populi sagacissimi ac bellicosissimi optimum sibi politiæ statum constituere conantes Monarchiam Regalem elegerunt. Natura enim ita comparatum videbant, vt vnum aliquem excellenti dignitate plus reuereantur & metuant homines,quàm coactum aliquem numerum delectorum,qui tempore commutantur. Ratio quoque ipsa præscribit in omnibus rebus ad vnum aliquem velut ad caput atq; fontem necessariò confugiendum,& rem esse plenam incommodi atque periculi cùm plures simul imperium obtinent. Quinetiam exempla testantur monarchias,etiamsi vel interitu Principum,vel alio quoquam humano casu fuerint immutatæ,diuturniores fuisse & tranquilliores, quàm vel optimatum vel popularem statum,vt in Assyrijs & Aegyptijs,& Parthis, imò vt propioribus exemplis vtamur,in Britãnia,Hispania,Galliaq; nostra videmus, quibus sanè prouincijs nullæ aliæ Respublicæ temporis longinquitate conferri possunt. Fit verò plerunq;,vt optimatum status,qui Aristocratia dicitur commutetur in Oligarchiam, quæ paucorum est dominatus,quando ex optimatibus & primis ciuitatis pauci quidam,velut coniuratione facta,honores & emolumenta omnia inter se partiuntur,& suas priuatim fortunas amplificare studeant,neglecta communi vtilitate, quam solam & in primis curare debebant. Alterum genus quod ad promiscuum vulgus pertinet, & popularis status, seu Democratia dicitur, semper habitum est tumultuosum,& periculi plenum, & viris præstantibus inimicum. Prudentissimè ergo Galli populi ab omni tempore vni magis,quem ex virtute & iustitia æstimabant cæteris præcellere,quàm vel pluribus ac præcipuis populi, vel multitudini rei summam commendandã esse censuerunt,prout & singularis aliquis,qui solus rerũ potitur,facilius aut promptius incommodis & periculis mederi potest,quàm multi simul gradu & dignitate pares. Neq; verò effrenatam in Regem suum transtulerunt potestatem,sed certis legibus & conditionibus optimè limitatam aut constrictã, ne tyrannidi vllus locus detur,vt in progressu ostendemus. Cæterùm quemadmodum nihil in humanis actionibus stabile est ac perpetuum,sed cuncta vel temporis lapsu collabascunt,vel sæculorum prauitate immutantur,sic in Gallia quoq; licet idem semper status,hoc est monarchicus Regalis fuerit, non omni tamẽ tempore eadem gubernandæ Reip. ratio fuit,quam omnem ab initio constituti Regni breuiter ac dilucidè, quantum ex variorum scriptorum lectione assequi potuimus,ordine exponemus.

Status Galliæ priusquam à Romanis in prouinciam redigeretur is fuit, vt neque vniuersa vnius imperio regeretur,neque singulæ ciuitates vel in populi vel in optimatum potestate essent, sed ita diuisa fuit,vt pleræque optimatum consilio regerentur,quæ liberæ dicebantur,cæteræ Reges haberent. Omnes quidem id institutum tenebant, vt certo anni tempore publicum gentis concilium agerent, in quo quæ ad summam Reipublicæ pertinere videbantur constituerent. Ciuitates autem 64. Tacitus libro 3. numerat, hoc est, vt ex Cæsare intelligitur, regiones quæ non modò lingua moribus & institutis, verùm etiam ijsdem magistratibus vtebantur, qualis ipse multis locis Aeduorum, Aruernorum,& Rhemorum ciuitates præcipuè commemorat.

Reges verò vel Regulos potius Galli eos tum appellabant,qui non ad tempus, vt ciuitatum Magistratus, sed in perpetuum regium imperium quantumuis exiguis finibus obtinebant, quos immutata temporũ consuetudo Duces,Comites,Marchiones nominauit.

Erant hi Reges non hæreditarij, sed à populo propter iustitiæ opinionem eligebantur,neq; habebant infinitum,solutum,& effrenatum imperium,sed certis legibus ita circumscriptum,vt non minus ipsi in populi, quàm populus in ipsorum ditione ac potestate essent, vt ferè illa regna nihil aliud nisi magistratus perpetui viderentur. Nam multos nominat Cæsar priuatos, quorum tamen parentes ac maiores Regnum obtinuerant. Optimatum ergo & delectorum authoritate, quibus eam potestatem populus permittit tãquam freno coercebantur,quæ optima Reipub. forma,teste Platone, Aristotele,Polybio & Cicerone fuit.

Porrò Gallia à Romanis in prouinciæ formam redacta, eodem modo reges ipsorum ex virtute & nobilitate (instar Germanorum teste Tacito) totius populi iudicio ac suffragijs electi & constituti sunt, quorum tres tantùm in hodiernum vsq; diem annis fere 1200. quibus illud regnum durauit, familiæ recensentur.

1. Merouingorum,qui orti à Meroueo stirpem ad annos 283. propagarunt.
2. Carolouingiorum,qui orti à Carolo Magno sobolem in annos 337. produxerunt.
3. Capetingiorum,qui ab Hugone Capeto prognati annis ferè 590. regnum obtinent. Nam licet deferendi Regni iudicium arbitriumque penes Ordinum comitia, publicumque totius gentis Concilium semper fuerit,& etiamnum omni iure sit,filijs tamẽ & ijs,qui ex Regis demortui stirpe essent, propter nobilitatem (more Germanorum) & innatam quodammodo virtutem, prærogatiuam illam ferè reliquerunt, vt eos quasi hæreditariè alijs pari virtute præferrent,ita tamen,vt si Regis defuncti filij annis 24. minores essent,eos

GERARDUS MERCATOR *Atlas sive Cosmographicæ Meditationes de Fabrica Mundi et Fabricati Figura* DUISBERG, 1595 THE LESSING J. ROSENWALD COLLECTION, LIBRARY OF CONGRESS Octavo